

TÉMA MOBILITY A ZAPÁJANIE OBYVATEĽOV DO PLÁNOVANIA

Doc. Ing. Marián Gogola, PhD.
Žilinská univerzita v Žiline
Katedra cestnej a mestskej dopravy

ÚVOD

Prečo udržateľná mobilita?

Súčasný stav

Načo sa zabúda

Príklady občianskej
participácie

PREČO UDRŽATEĽNÁ MOBILITA?

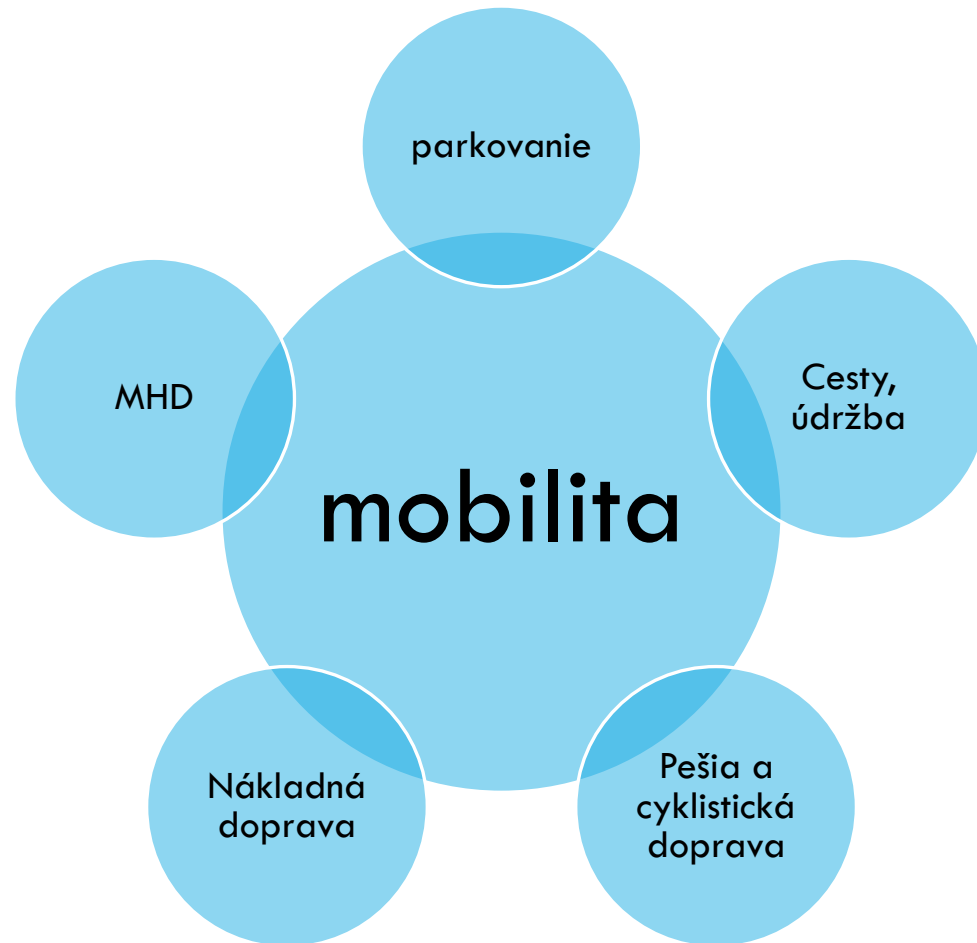
Bude súčasný dopravný systém vyhovovať aj o 10 rokov?

Je dopravná infraštruktúra adekvátna súčasným potrebám?

Aký bude dopad zvýšenej energetickej náročnosti na naše mestá?

Máme dostatočne pripravenú infraštruktúru?

Pre koho robíme dopravný systém (mladí, starí..)?

parkovanie

MHD

Cesty,
údržba

mobilita

Nákladná
doprava

Pešia a
cyklistická
doprava

KAŽDÝ MÁ VEĽKÉ MNOŽSTVO MOŽNOSTÍ AKO CESTOVAŤ

krátka vzdialenosť

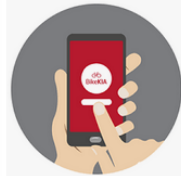
stredná vzdialenosť

veľká vzdialenosť

do 5 km

5 -20 km

nad 20 km

Uber

Bolt

MHD

DriveNow

FLIXBUS

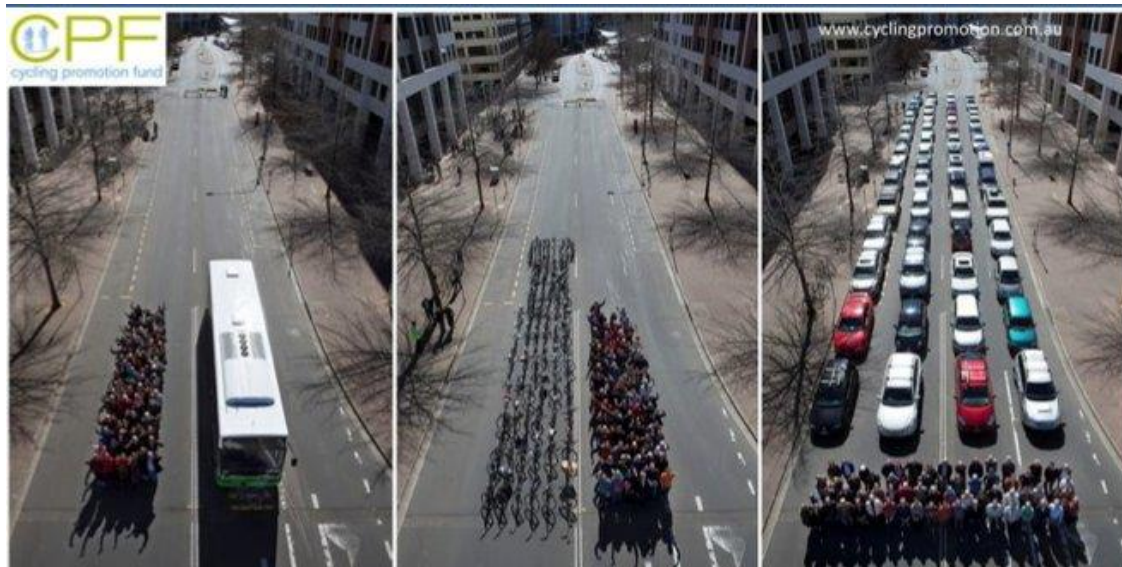
Zdroj:creandum.com

50 CESTUJÚCICH

Nie vždy si to mestá alebo aj cestujúci uvedomujú

Zhoršenie dopravnej situácie je často zapríčinené nami samotnými

Ako teda riešiť dopravu a mobilitu?

Porovnanie

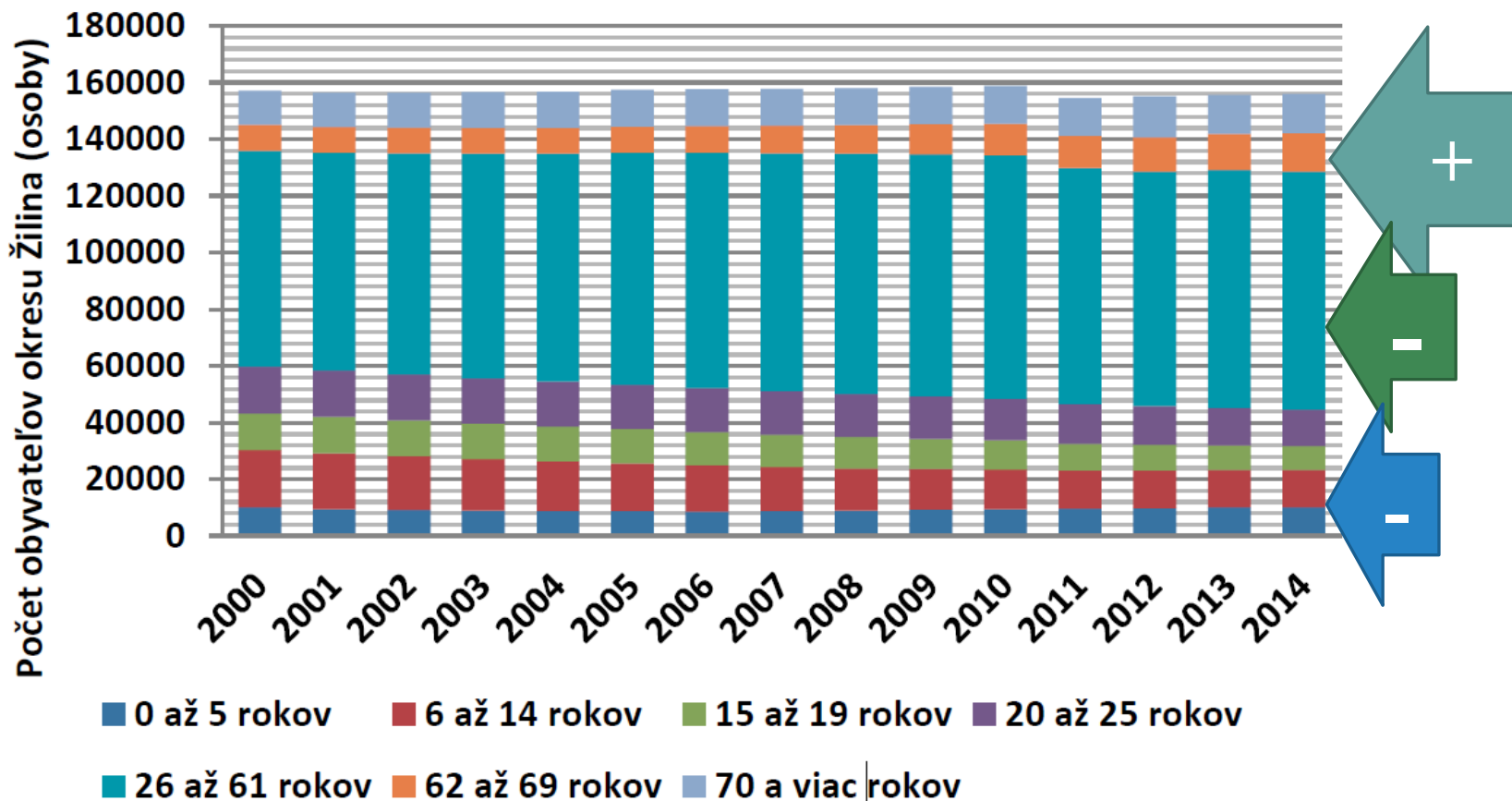

Klasické auto

elektrické auto

autonómne aut

VÝVOJ OBYVATEĽSTVA – ČO S TÝM, AKO SA TO PREJAVÍ?

Vplyvom znečisteného ovzdušia predčasne zomierajú stovky Slovákov

23.02.2021

Najvyššia koncentrácia znečisťujúcich látok v ovzduší je v okolí Žiliny, Košíc a Ružomberka. V týchto oblastiach im možno pripísať viac ako 5 % úmrtí. V tejto súvislosti Slovensko čelí aktuálnej žalobe zo strany Európskej komisie (EK). V minulosti bolo viackrát kritizované za nedostatočné prevedenie právnych predpisov Európskej únie v oblasti kvality ovzdušia a za vysokú úroveň vystavenia znečisťujúcim látkam. Ministerstvo životného prostredia SR (MŽP) pod novým vedením pripravuje hneď niekoľko zmien a opatrení.

Dlhodobé pôsobenie prachových častíc na človeka zvyšuje výskyt astmy, kardiovaskulárnych problémov, pľúcnych chorôb a dokonca vedie k predčasnej smrti. Vyplýva to zo štúdie Inštitútu environmentálnej politiky (IEP), vypracovanej v spolupráci so Svetovou bankou (World Bank).

Úmrtiam by sa zabránilo, ak by sa hustota škodlivín znížila na hodnotu, odporúčanú Svetovou zdravotníckou organizáciou (10 µg/m³ pre PM_{2,5} a 20 µg/m³ pre PM₁₀). Odhady vychádzajú z epidemiologických štúdií, ktoré poukazujú na priamy vplyv zvýšenej koncentrácie znečisťujúcich látok na zdravie.

Okrem nenahraditeľných ľudských strát ide aj o ekonomiku. Náklady spojené s nadmernou úmrtnosťou a chorobnosťou, spôsobené znečisteným ovzduším, sa podľa analytikov šplhajú až na 5,3 miliárd eur ročne. To je zhruba 6,9 % ročného HDP Slovenska.

Najväčším zdrojom veľmi malých prachových častíc je vykurovanie, no v rôznych oblastiach ľudia dýchajú aj viacero iných škodlivín. Rezort životného prostredia už v súčasnosti poskytuje podporu a poradenstvo pre obyvateľov aj štátnu správu priamo v teréne v rámci projektu LIFE IP. V každom kraji sú regionálni manažéri kvality ovzdušia, ktorí poskytujú návrhy možných opatrení, poradenstvo v oblasti financovania projektov aj pomoc s implementáciou. Môžu sa na nich obrátiť napríklad starostovia, ak potrebujú pomôcť s návrhmi opatrení na zlepšenie stavu v obci a v regióne.

Ján Budaj, minister životného prostredia zdôraznil, že by bolo potrebné, aby aj predstavitelia samosprávy prijímali nepopulárne oparenia, napríklad v zmysle platného zákona by obmedzili vjazd motorových vozidiel s nadmernými spúštinami do určitých častí miest, alebo zasiahli proti tým, ktorí v domácich kachľach spália umelé hmoty a ďalšie látky, spôsobujúce nadmerné znečistenie ovzdušia: „Zanášame pľúca obyvateľov Slovenskej republiky časticami, ktoré prinášajú riziká nevyliečiteľných chorôb.“

Slovenské deti sú tučné. Čísla ukazujú tvrdú realitu

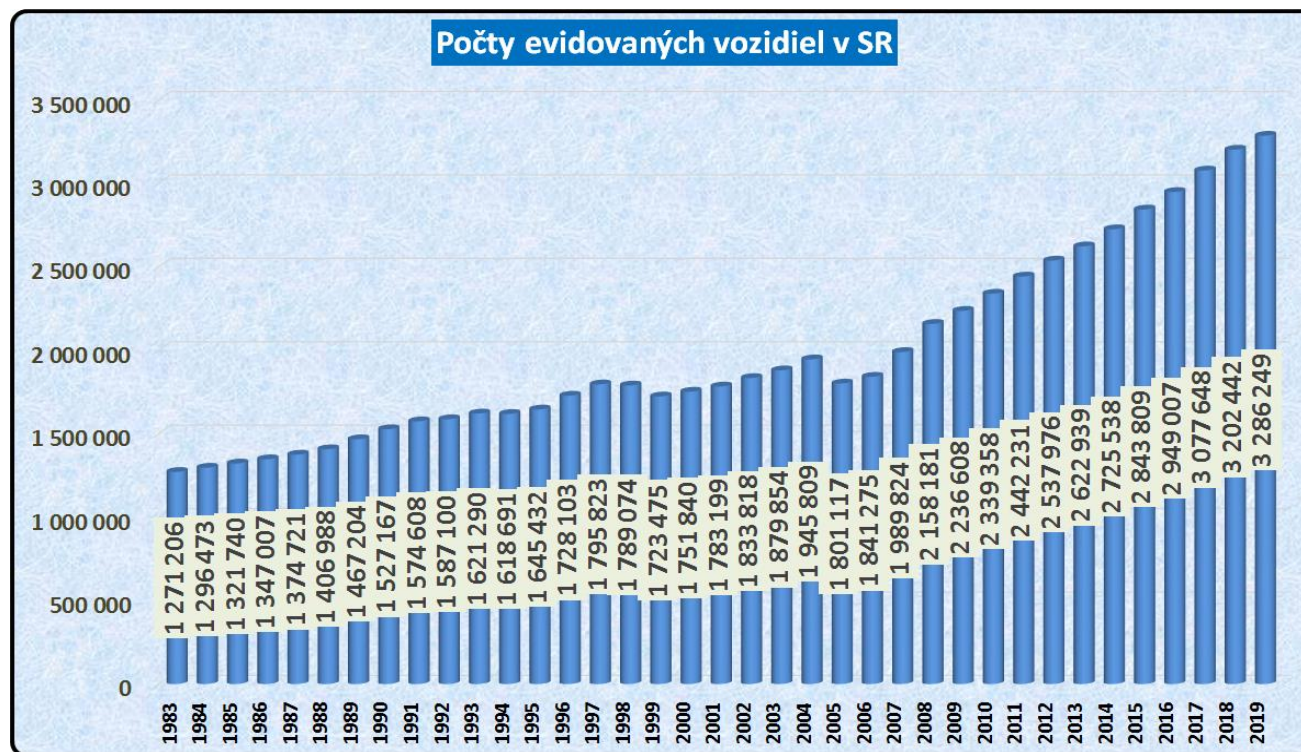
29. 09 2014 19:17 | BRATISLAVA/Veronika Ostrihoňová

Zdroj: MIN ŽP a TV Markíza

AKÁ JE REALITA

Zdroj: Ministerstvo vnútra

AKÝ BUDE VÝVOJ DOPRAVY V MESTÁCH?

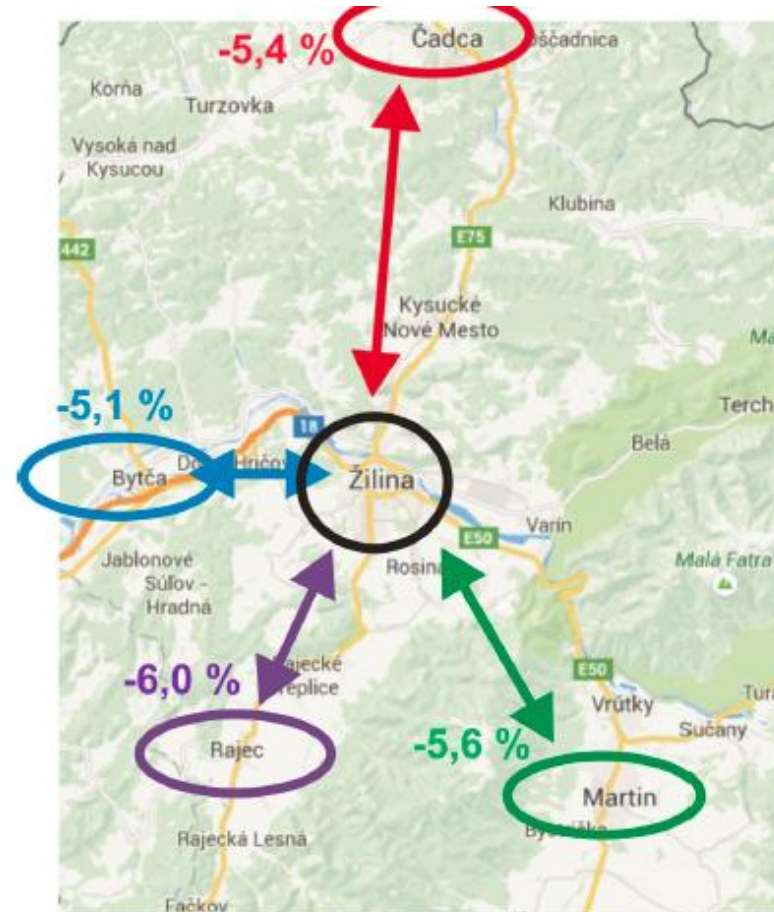

AK BY SME VZALI SÚVISLOSTI S REGIÓNOM

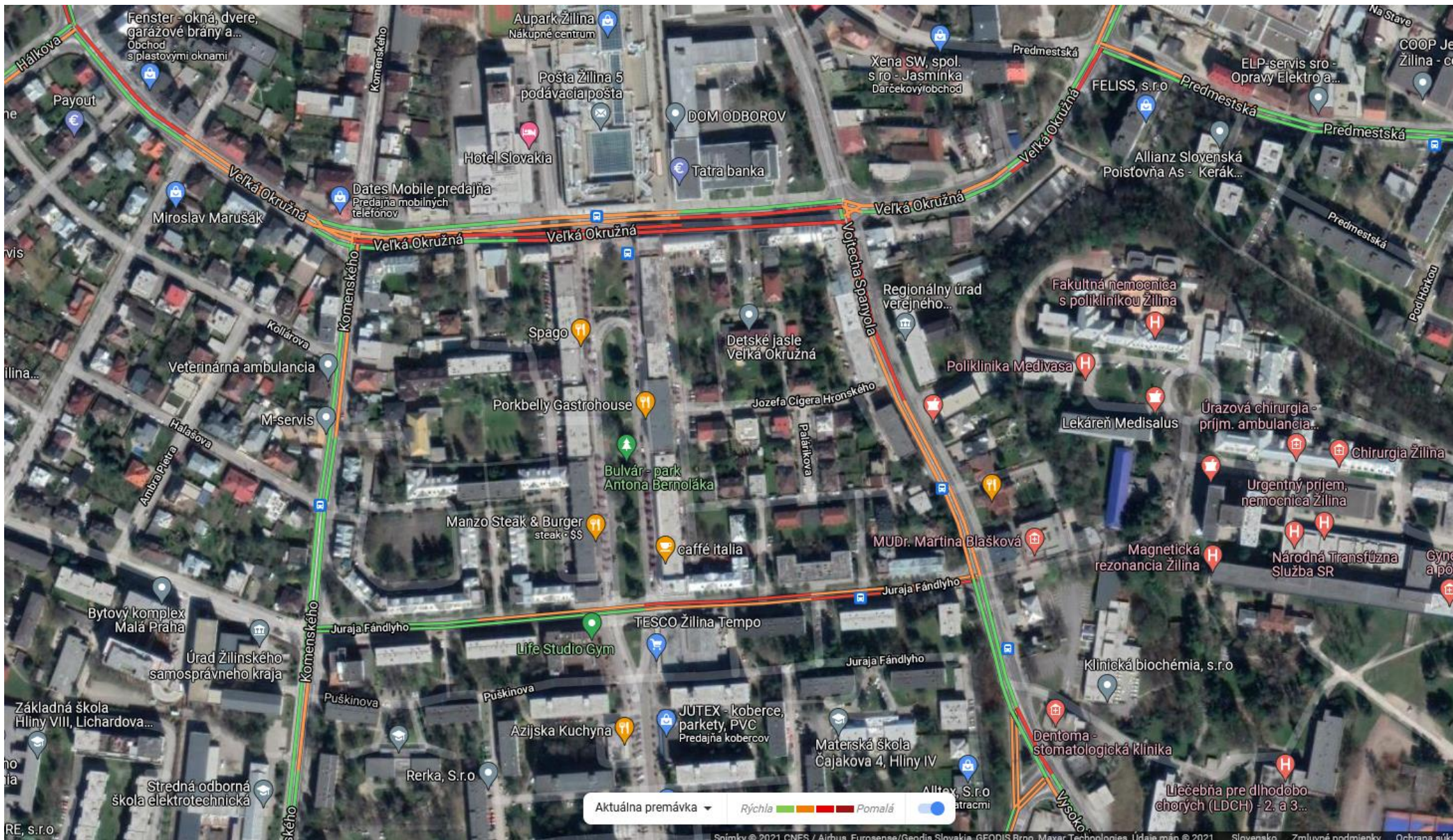
Doprava v meste ovplyvnená aj externými faktormi

Dochádza z okolia, regiónu

Problémy ak chýba nadregionálne prepojenie (či už pre autá, alebo verejná doprava)

Zdroj: Dopravný generel mesta Žilina

PROBLÉMY S PARKOVANÍM

Kedysi na 1 automobil – 5 ľudí

V súčasnosti 2 a menej

VÝSLEDOK – EFEKT OTVORENÝCH NOŽNÍC

realita

plány

SITUÁCIA V SR

V poslednom období viacero miest, obcí a krajov obstaráva alebo si vypracováva rôzne strategické dokumenty (ÚPN, Generel dopravy, PDO, PUMy a pod.)

Dôvod – čerpanie EÚ fondov, riešenie dopravy

VO pre zabezpečenie verejnej osobnej dopravy

Niekedy pripomienkovanie iba formálne

STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Územný plán

Generálny dopravný plán (Generel)

Plán dopravnej obslužnosti

Plán udržateľnej mestskej mobility (SUMP,PUMM)

Normy TP

Projektové dokumentácie

DUR,DSP

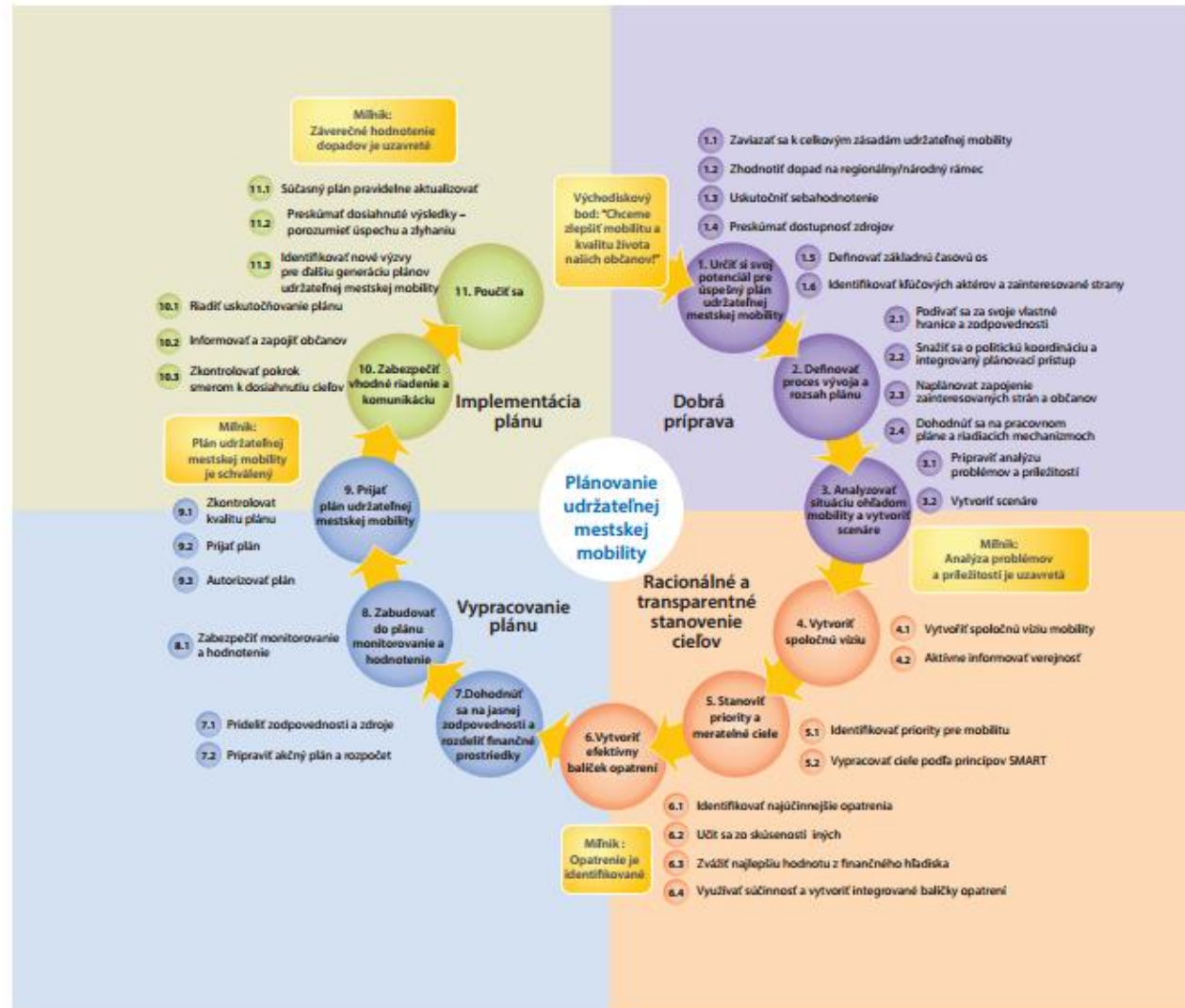

plánovanie

Technické
špecifikácie

PRVKY PUMM & AKTIVITY

10 PRINCÍPOV PRE UDRŽATEĽNÚ DOPRAVU V MESTE

1. Plánujte mestá s hustejšou zástavbou, vyhovujúce ľudskej mierke

2. Rozvíjajte mestá s ohľadom na prepravu

3. Optimalizujte cestnú sieť a jej využitie

4. Podporujte pešiu a cyklistickú dopravu

5. Regulujte užívanie motorových vozidiel

6. Presadzujte dopravné zlepšenia pre prepravu osôb v meste

7. Zaistite manažment parkovania

8. Propagujte ekologickú dopravu

9. Komunikujte o riešeníach s verejnosťou

10. Prístupujte k problémom komplexne

10 PRINCÍPOV PRE UDRŽATEĽNÚ DOPRAVU V MESTE

Princíp 1: Plánujte mestá s hustejšou zástavbou, vyhovujúce ľudskej mierke
 Podpora hustejšej zástavby, ktorá znižuje časovú náročnosť výstavby a využitia mesta. Integrovaný rozvoj miest a dopravy. Miestna sieťová zástavba. Podpora využitosti mestských číri. Využitie priestoru a verejného priestoru. Podpora ekologických dopravných prostriedkov. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému.

Princíp 2: Rozvíjajte mestá s ohľadom na prepravu
 Podpora hustejšej zástavby, ktorá znižuje časovú náročnosť výstavby a využitia mesta. Integrovaný rozvoj miest a dopravy. Miestna sieťová zástavba. Podpora využitosti mestských číri. Využitie priestoru a verejného priestoru. Podpora ekologických dopravných prostriedkov. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému.

Princíp 3: Optimalizujte cestnú sieť a jej využitie
 Podpora hustejšej zástavby, ktorá znižuje časovú náročnosť výstavby a využitia mesta. Integrovaný rozvoj miest a dopravy. Miestna sieťová zástavba. Podpora využitosti mestských číri. Využitie priestoru a verejného priestoru. Podpora ekologických dopravných prostriedkov. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému.

Princíp 4: Podporujte pešiu a cyklistickú dopravu
 Podpora hustejšej zástavby, ktorá znižuje časovú náročnosť výstavby a využitia mesta. Integrovaný rozvoj miest a dopravy. Miestna sieťová zástavba. Podpora využitosti mestských číri. Využitie priestoru a verejného priestoru. Podpora ekologických dopravných prostriedkov. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému.

Princíp 5: Regulujte užívanie motorových vozidiel
 Podpora hustejšej zástavby, ktorá znižuje časovú náročnosť výstavby a využitia mesta. Integrovaný rozvoj miest a dopravy. Miestna sieťová zástavba. Podpora využitosti mestských číri. Využitie priestoru a verejného priestoru. Podpora ekologických dopravných prostriedkov. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému.

Princíp 6: Presadzujte dopravné zlepšenia pre prepravu osôb v meste
 Podpora hustejšej zástavby, ktorá znižuje časovú náročnosť výstavby a využitia mesta. Integrovaný rozvoj miest a dopravy. Miestna sieťová zástavba. Podpora využitosti mestských číri. Využitie priestoru a verejného priestoru. Podpora ekologických dopravných prostriedkov. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému.

Princíp 7: Zaistite manažment parkovania
 Podpora hustejšej zástavby, ktorá znižuje časovú náročnosť výstavby a využitia mesta. Integrovaný rozvoj miest a dopravy. Miestna sieťová zástavba. Podpora využitosti mestských číri. Využitie priestoru a verejného priestoru. Podpora ekologických dopravných prostriedkov. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému.

Princíp 8: Propagujte ekologickú dopravu
 Podpora hustejšej zástavby, ktorá znižuje časovú náročnosť výstavby a využitia mesta. Integrovaný rozvoj miest a dopravy. Miestna sieťová zástavba. Podpora využitosti mestských číri. Využitie priestoru a verejného priestoru. Podpora ekologických dopravných prostriedkov. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému.

Princíp 9: Komunikujte o riešeníach s verejnosťou
 Podpora hustejšej zástavby, ktorá znižuje časovú náročnosť výstavby a využitia mesta. Integrovaný rozvoj miest a dopravy. Miestna sieťová zástavba. Podpora využitosti mestských číri. Využitie priestoru a verejného priestoru. Podpora ekologických dopravných prostriedkov. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému.

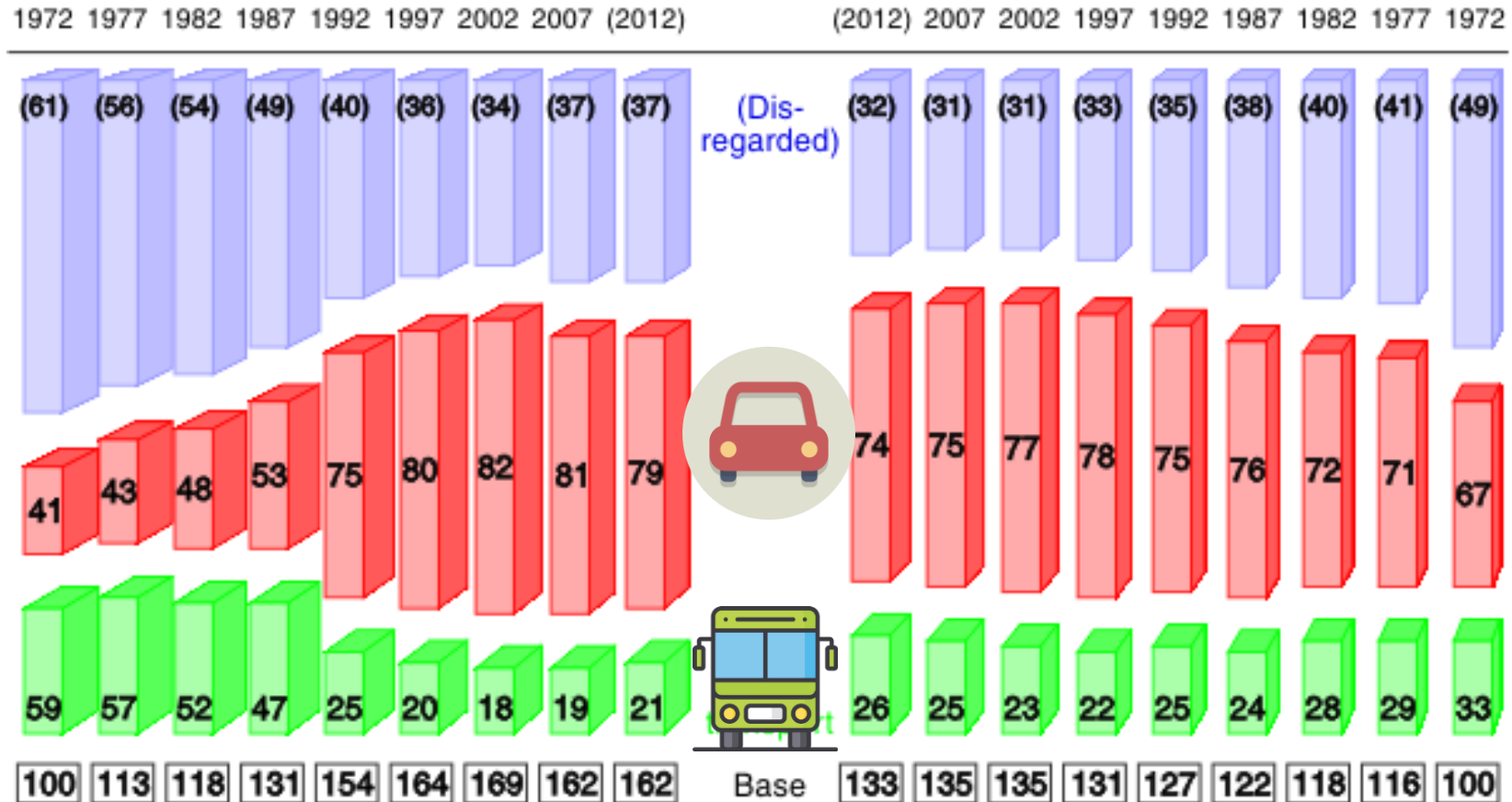
Princíp 10: Prístupujte k problémom komplexne
 Podpora hustejšej zástavby, ktorá znižuje časovú náročnosť výstavby a využitia mesta. Integrovaný rozvoj miest a dopravy. Miestna sieťová zástavba. Podpora využitosti mestských číri. Využitie priestoru a verejného priestoru. Podpora ekologických dopravných prostriedkov. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému. Podpora mestského dopravného systému.

Skúsenosti z Nemecka

Býv. Východné Nemecko -NDR
East Germany *)

- URBAN AREAS -

Býv. Západné Nemecko -NSR

*) 1972 - 1987 = SrV-Städtepegel, adjusted

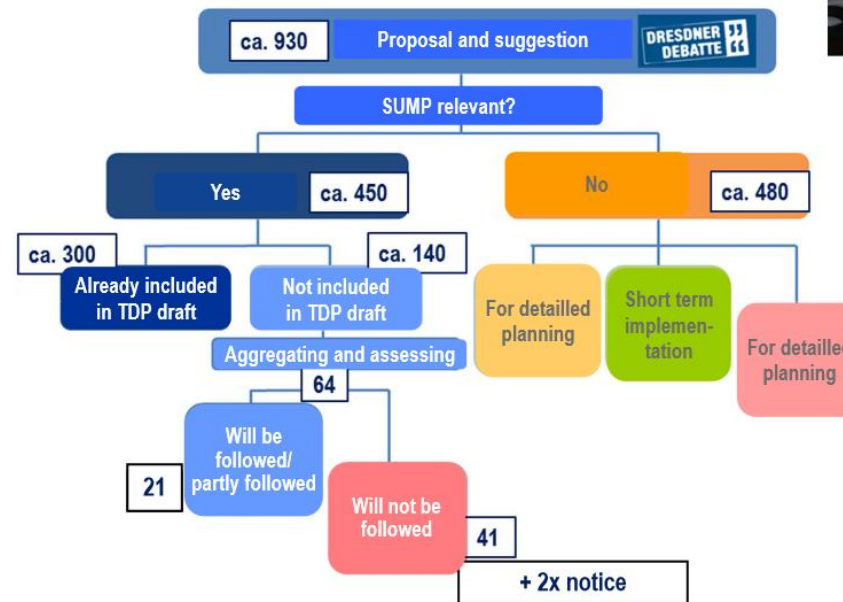
2002, 2007 = updated; 2012 estimated

NÁVRHY A ZLEPŠENIA/KONTROLA KAŽDÉ 3 ROKY

■ Appraisal and reporting: methodology and results

photo: Urban Planning Office Dresden

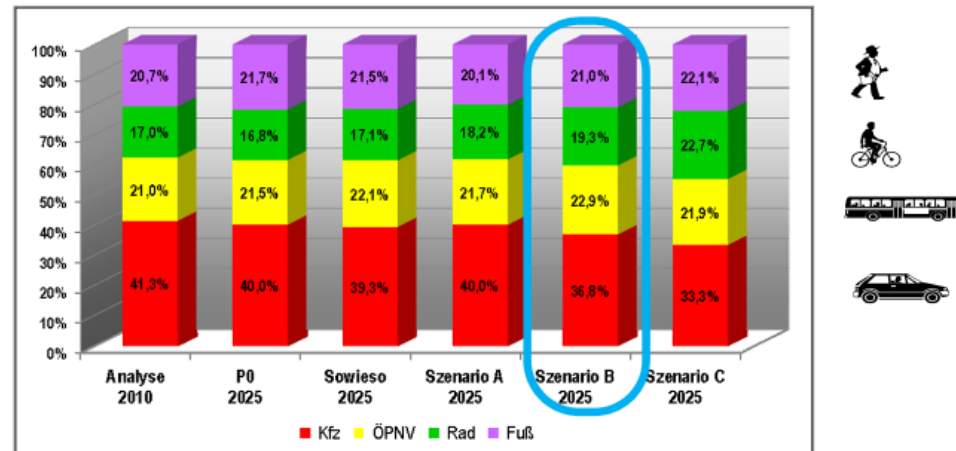
Zdroj: mesto Drážďany

VÝHĽADOVÝ SCENÁR PRE ROK 2025

■ Scenarios

- target modal split: decreased share of car traffic and increased share of sustainable modes („Umweltverbund“)

Modal split Dresden - scenarios
total traffic up to 100 km

Grafik 15: Entwicklung des Modal Split im Binnen- und Quellverkehr der Stadt Dresden
(Anmerkung: die Berechnungen basieren auf Strukturdatenprognosen von 2010 – diese wurden nachfolgend mit Sensitivitätsberechnungen mit 2011er Strukturdaten bestätigt)

DÔLEŽITÉ PRE MOBILITU

- Realizácia územných plánov a generelov dopravy s podporou MHD, resp. VOD (dá sa očakávať nesúhlas širokej verejnosti, podobne ako tomu bolo v západnej Európe) a ich skutočná implementácia.
- Stanovenie akčného plánu (teda napr. naplánovanie financií)
- Reštrikčné opatrenia pre IAD (parkovanie v centre, mýto apod.)
- Umožniť v centrách miest skutočnú preferenciu MHD

ODPORÚČANIE PRE SR

- Zvýšenie cestujúcich MHD v slovenských mestách nastane iba v takom prípade, kedy jednotlivé mestá pristúpia k systematickým opatreniam, ktoré povedú k obmedzeniu individuálnej motorovej dopravy.
- Cestujúci, ktorí už raz prešli od MHD k IAD sa veľmi ťažko vrátia a zmenia svoje cestovné návyky, pokiaľ nebudú mať skutočný dôvod, resp. profit z tejto zmeny.
- Samotná udržateľná mobilita v meste musí teda zahŕňať celý komplex opatrení a musí sa riešiť takým spôsobom alebo smerom, aby bolo prepravených, čo najviac cestujúcich.

INAK..

Zostane udržateľná mobilita, ktorá nič neznamená

Preferencia na križovatkách, ale autobusy zostanú v kongesciách

Načo je dobrá participácia obyvateľov?

Obyvatelia majú niekedy pocit, že sú opomínaní od procesu pripomienkovania.

Zlepšenie súčasného stavu

Možnosti vyriešenia problémov

Vysvetlenie aj nepopulárnych opatrení

Lepšie akceptujú návrhy, plán je aj ich plánom

Skúsenosti z miest s vysokou úrovňou participácie, vytvára veľmi otvorené prostredie s presadzovaním aj niektorých nepopulárnych opatrení

Skvalitňovanie služieb samosprávy

ZAPOJENIE V CELOM PROCESE

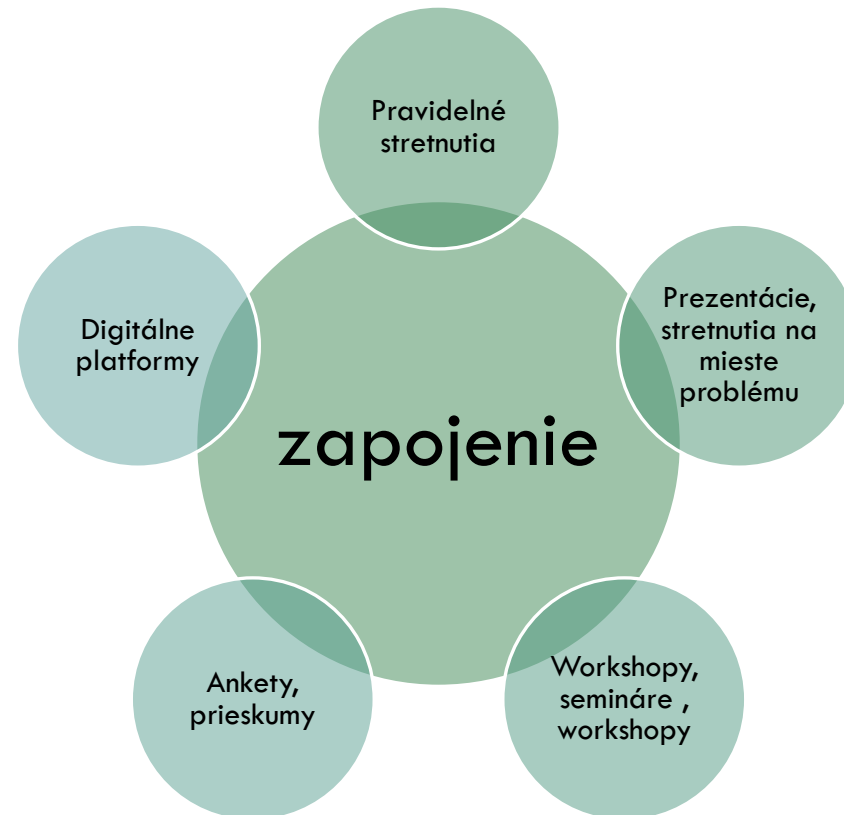
DÔLEŽITÉ!

Nielen komentovanie a kritizovanie

Ale skutočné vtiahnutie do procesu plánovania

Neznamená to, že by občania plánovali namiesto odborníkov, ale majú poskytnúť spätnú väzbu pre samotné návrhy

AKÉ TYPY NÁSTROJOV

VIACERO KOMUNIKAČNÝCH KANÁLOV

Webstránka, Facebook, sociálne siete

Pravidelné stretnutia

Špeciálne workshopy

Konzultácie s expertami

DIGITÁLNE NÁSTROJE

Aký typ riešenia by ste preferovali?

V nasledovnom formulári máte uvedené možnosti riešenia uličného priestoru pre vybrané ulice. Ktoré riešenie by ste ako cyklista preferovali?

planmobilitybb@gmail.com (nezdieľané) [Prepnúť účet](#)

Hlinská variant 1

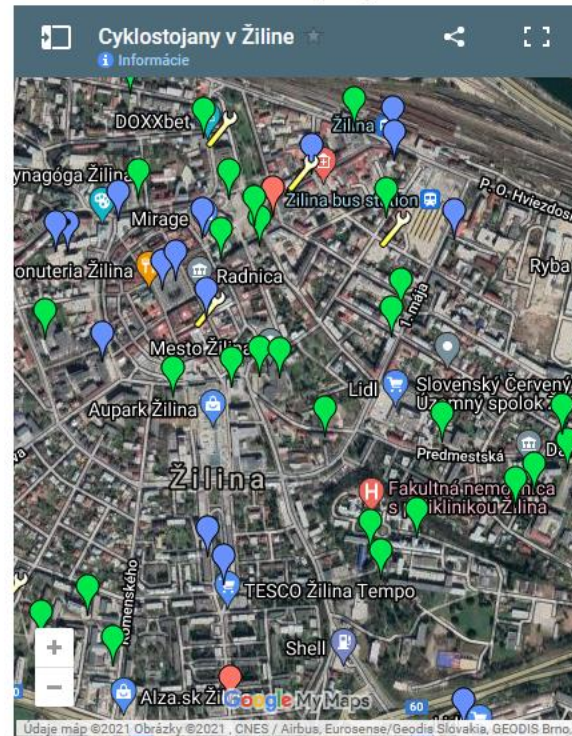
Ulica Hlinská - Variant 1 segregovanej spoločnej cestičky pre cyklistov a chodcov

Vybrať

Hlinská variant 2

Na nasledujúcej mapke sú uvedené cyklostanoviska, ktoré v súčasnosti existujú (zelená ikonka cyklistu, modrým sú uvedené návrhy na nové cyklostanoviska, červeným – zlé typy stanovísk, ktoré by sa mali nahradiť univerzálnejšími).

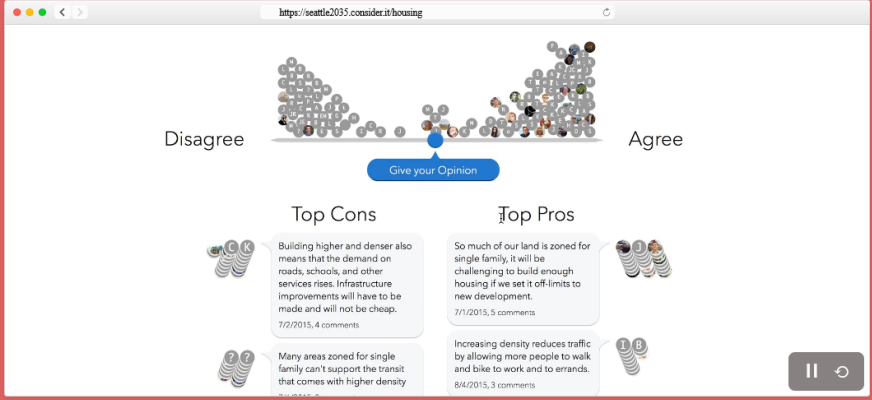

[Zobraziť Cyklostanoviska v Žiline na väčšej mape](#)

RÔZNE DIGITÁLNE DISKUSNÉ FÓRA

Consider.it EXAMPLES HOW IT WORKS PRICING CONTACT CREATE A FORUM

Consider.it creates
CIVIL, ORGANIZED, AND EFFICIENT ONLINE DIALOGUE
by visually summarizing what your community thinks and why

The City of Seattle is one of many to trust Consider.it with community and stakeholder engagement

Decidim Fest 2021 :: Democracy, Technology and Global Justice | 20, 21 and 22 October - Join our call

DecidimFest is an intense 3-day program of activities devoted to the Decidim project, participatory democracy and open source tools for collective intelligence in the era of Global Democracy.

free open-source participatory democracy
for cities and organizations

[online demo](#)

**decidim is a digital platform
for citizen participation**

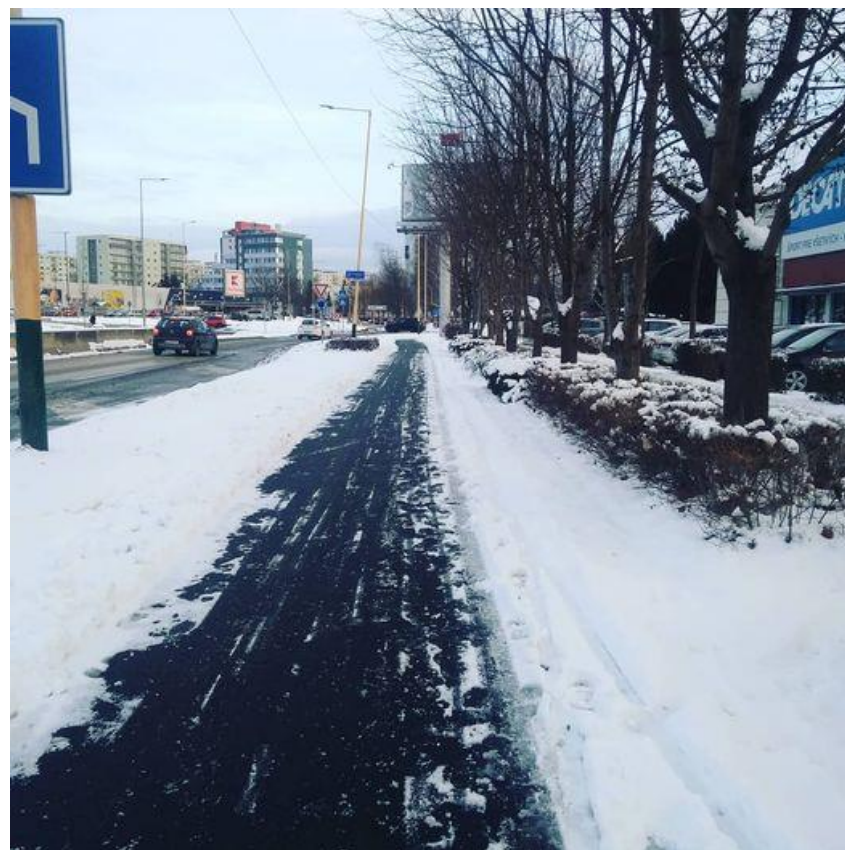
OPRAVA POVRCHU CHODNÍKOV

BARIÉRY

ODHŘŇANIE SNEHU NA CYKLOTRASÁCH

EURÓPSKY TÝŽDEŇ MOBILITY

16. – 22. SEPTEMBRA 2020

Mesto Žilina

ZA udržateľnú mestskú mobilitu

TÉMU TOHTO ROČNÍKA JE:
**ČISTEJŠIA
DOPRAVA
PRE VŠETKÝCH!**

Program tohtoročného ETM 2020:

- 16. 9. 2020 Cyklorajačky, A. Bernoláka (most na konci Bulváru) /od 6.30 do 8.30 hod./ – oficiálne otvorenie Európskeho týždňa mobility 2020 v Žiline
- 16. 9. 2020 Diapozitívna energia na kolesách, Vodné dielo Žilina – Cyklojazda pre verejnosť, charitatívna akcia
- 17. 9. 2020 Cykloforum, Stanica Záriečie – Recyel /od 17.00 do 19.00 hod./
- 18. 9. 2020 Parking day (uzávierka ulice a využitie uličného priestoru inak), Ulica M. R. Štefánika (križovatka s Ulicou Vojtecha Tvrdoého po Námestie Andreja Hlinku) /od 15.00 do 18.00 hod./
- 21. 9. 2020 Univerzitné cyklorajačky, miesto – Žilinská univerzita (námestie)
- 22. 9. 2020 Veľká jesenná cyklojazda naprieč mestom /od 17.00 do 18.30 hod./

22. 9.

Svetový deň bez áut
BEZPLATNÁ MHD

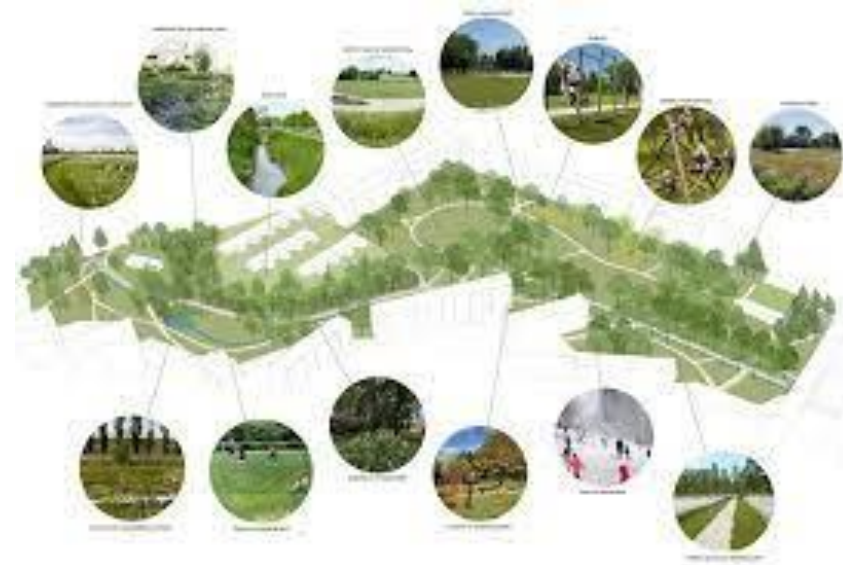
#europskytyzdenmobility
www.eurotm.sk

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

NÁVRH UPOKOJENIA
AUTOMOBILOVEJ DOPRAVY
V MĚSTSKÝCH ČÁSTIACH BÓRIK A HLINY V, VI

6. máj od 16.00 do 17.00 hod.

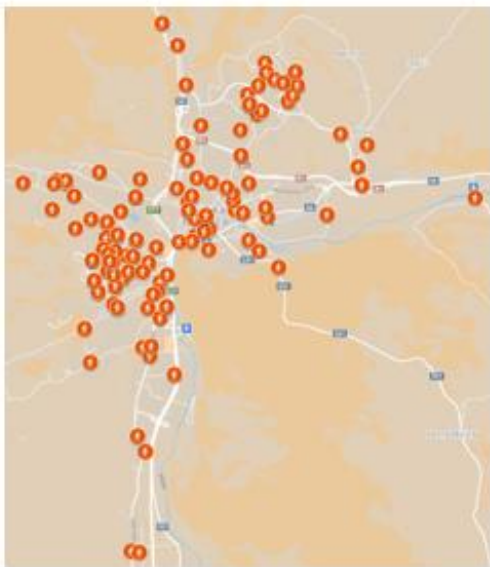
LINK NA PŘIHLÁŠENIE:
<http://bit.ly/ZjednosmernenieBorik>

**POZVÁNKA
ONLINE DISKUSIA**

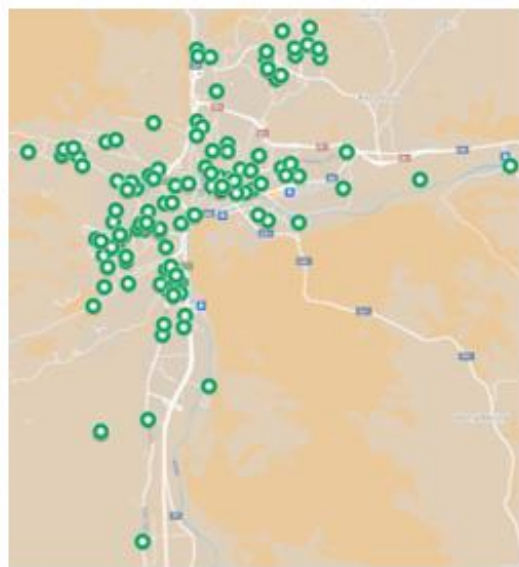

BANSKÁ BYSTRICA

Chodníky

Upokožené zóny

Kde by ste navrhovali zriadiť nové alebo upraviť existujúce priechody pre chodcov?

Centrum, Sásová, Foncorda

Radvan bemolakova ulica novamed

Nový priechod pre chodcov určite zo zastávky Sládkovičova ku kvetinárstvu. Bol zrušený a nezmyselne posunutý za semaforovú križovatku pri pošte
Podchod pre chodcov medzi furmanskou krcmou a radvanskou školou. Super, ze namontovali naspat ukradnute osvetlenie, ale este by to tam chcel

ej cesty

Radvaň

okolo Základnej školy v Radvani, okolo Materskej školy v Radvani,

čez Jilemnického ulicu pri obchodnom dome Luna.

idilisko každé jedno

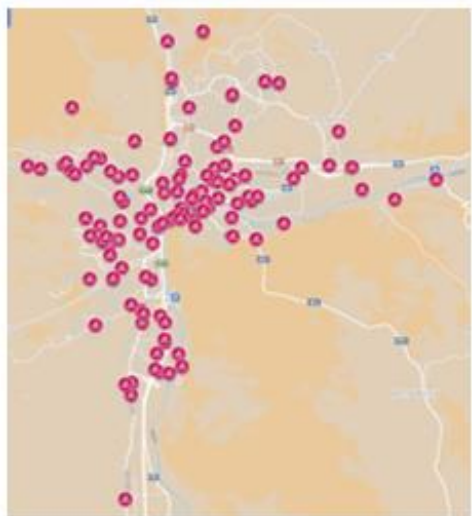
retarder pri ZŠ sMŠ Radvanska

všetky prechody pre chodcov v BB!!!

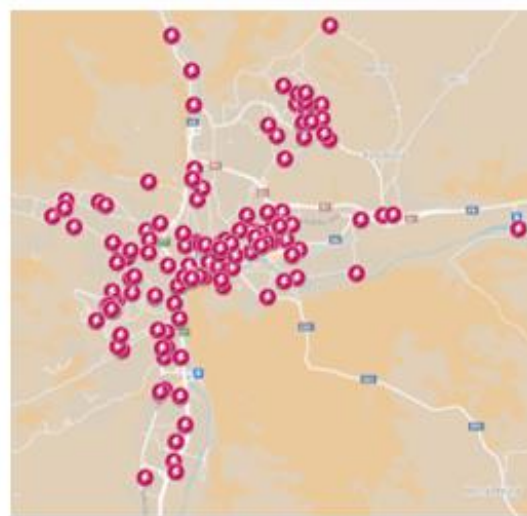
V mestskej časti Pršianska terasa kde na hlavnej ceste v smere od BB a obcou Homé Pršany nie je ani 1 oficiálne značený priechod pre chodcov.

pred školou 2 priechody, tak aby auta znížili rychlost, napr. tzv. spomalovace

1. Sládkovičova pri zastávke SZU, 2 priechody v blízkosti, jeden svetelný pri križovatke, druhý bez semaforu od panelákov k zastávke. Zvážiť premie
2. zriadiť semafore pre chodcov pri obchodných centrách, SC Európa pri za malým kruháčom smer parkoviská a SC Point hlavne na rohu pri Dolnej

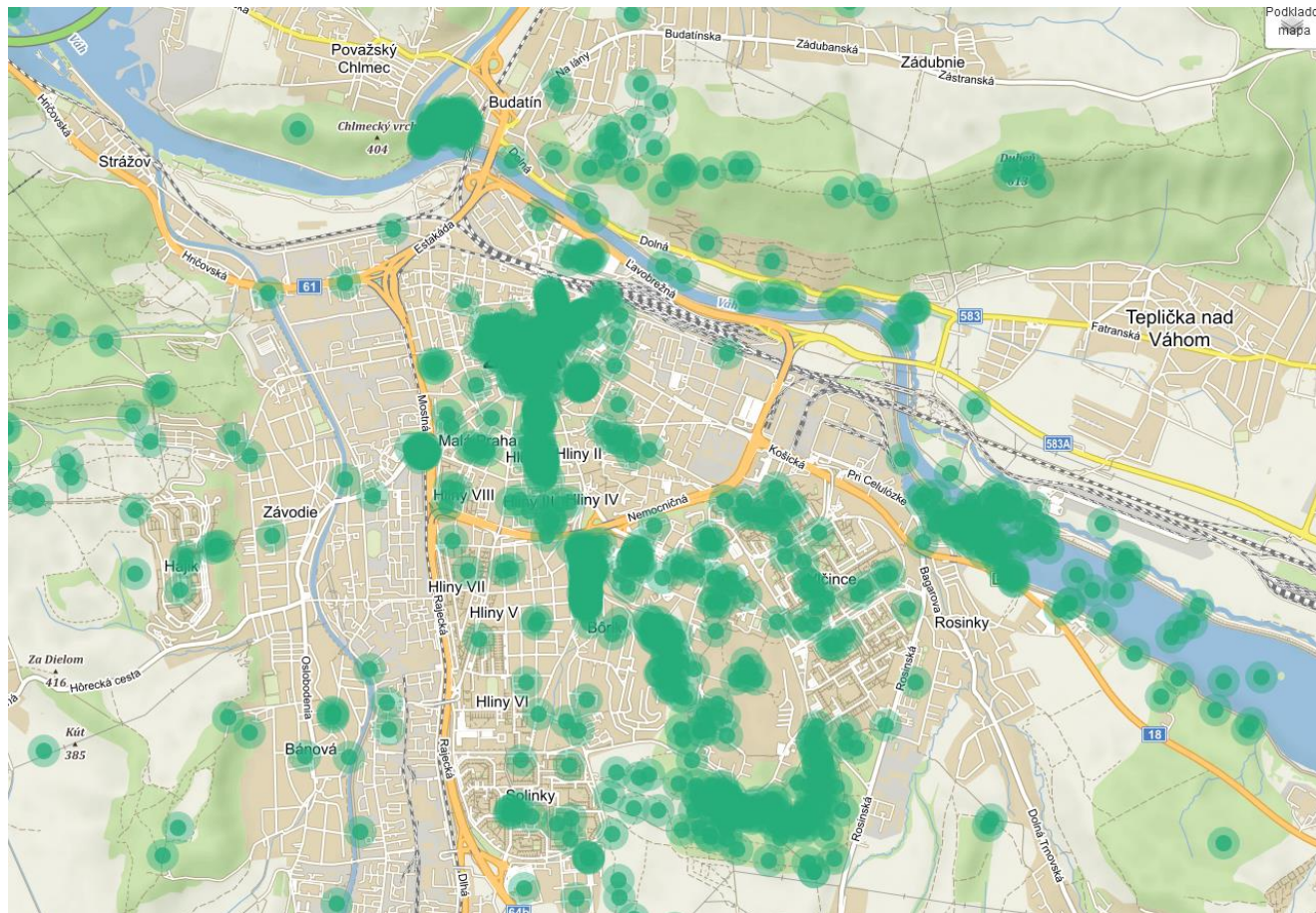

Podmienky pre cyklistov

nebezpečné križovatky

POCITOVEMAPY.SK

Na čo nám poslužia výstupy?

Vaše odpovede nám pomáhajú pri plánovaní rekonštrukcii verejných priestorov a tvorbe Manuálu tvorby verejných priestranstiev mesta Žilina. Ďakujeme Vám.

Prvky

Hexagony

Heatmapa

Počet respondentov: 563

Počet pocitov: 1448

Filter dát

všetky vrstvy

Ktoré verejné priestory radi navštevujete vzhľadom na celkovú kvalitu priestoru?

Ktoré verejné priestory sa vám nepáčia kvôli celkovému zariadeniu (cevry, lavičky, koče)?

ZAPOJ SA TRENČÍN

ROZSAHY Vyberte oblasť OBLASTI Vyberte rozsah

Online prerokovanie Návrhovej časti PUM

Návrhová časť PUM je už takmer hotová a zverejnená na tomto mieste. Podklady pripravili odborníci z ...

🕒	DÁTUM ZAČATIA 07/12/2020	DÁTUM UKONČENIA 20/12/2020
18/10/2020	▲ ○ SLEDOVAŤ	

AKTUÁLNY KROK:
Úvod: Publikovanie Ná...
ZÚČASTNIŤ SA

Hodnoťte opatrenia na podporu udržateľnej mobility

Do pondelka 9. novembra môžete hlasovať pre **desať opatrení** v rámci piatich strategických cieľov.

🕒	DÁTUM ZAČATIA 26/10/2020	DÁTUM UKONČENIA 09/11/2020
14/10/2020	▲ 2 SLEDOVAŤ	

AKTUÁLNY KROK:
Vyhodnotenie a zaprac...
ZÚČASTNIŤ SA

Navrhnite opatrenia na zlepšenie mobility

Od piatku 12. júna **môžete navrhovať a vzájomne hlasovať** o vašich návrhoch na opatrenia pre zlepšenie...

🕒	DÁTUM ZAČATIA 12/06/2020	DÁTUM UKONČENIA 30/06/2020
26/05/2020	▲ 3 SLEDOVAŤ	

AKTUÁLNY KROK:
Vyhodnotenie a zaprac...
ZÚČASTNIŤ SA

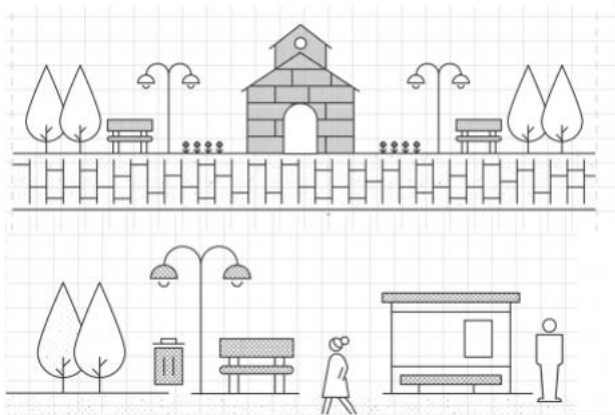

Domov - Projekty

Projekty pre: Mestské plánovanie

Zobraziť

Najnovšie ▾

Manuál verejných priestorov

MESTSKÉ PLÁNOVANIE

Bratislavskému verejnému priestoru dlhodobu chýba koncepcia, ktorá by adresovala jeho nedostatky ...

Manuál participatívneho plánovania

MESTSKÉ PLÁNOVANIE

STAROSTLIVÉ MESTO

Publikácia by mala čitateľov a čitateľky oboznámiť s komplexnosťou toho, čo obnáša participatívne...

AKO REAGUJÚ OBYVATELIA NA ZAPOJENIE?

Nie každý sa bude chcieť zapojiť

Väčšina obyvateľov bude pasívna

Je nutné zvoliť vhodnú stratégiu pre zapojenie všetkých skupín (rôznych stakeholderi, MVO, rôzne inštitúcie..)

Vhodné kombinovať digitálne platformy s osobnými

Nikdy neuspokojíte všetkých

VEĽMI DÔLEŽITÝ NASLEDUJÚCI KROK

Dôležitá akcia

Vyhodnotenie a
vyriešenie problému,

Reálne činnosti

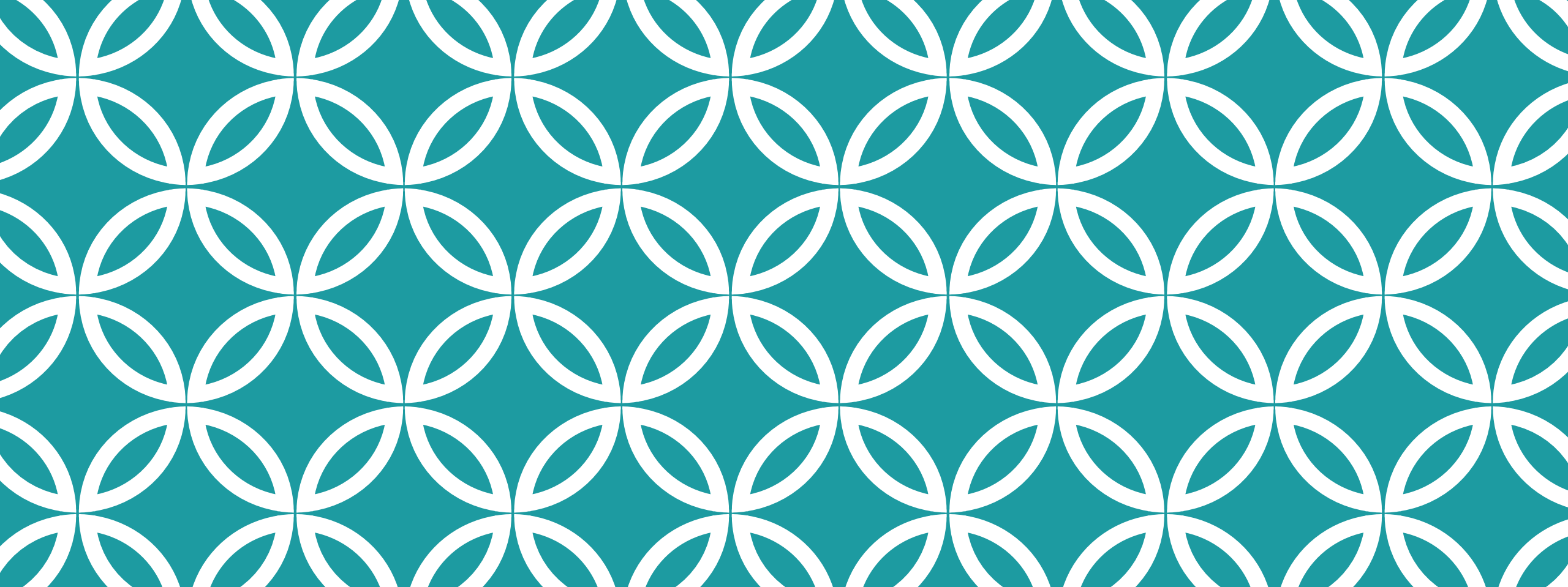
Aby to nezostalo iba
do „šuflíka“

Veční s'ťažovatelia

Odfiltovať, čo je objektívne
od subjektívneho

Skutočne naplňat' strategické
ciele stanovené v plánoch

ĎAKUJEM ZA POZORNOST |